

NOVA PRAVDA

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani,
Narodni dom, I. nadstropje. Telefon 77.

Izhaja vsako soboto.
Priloga: „Tedenske slike“.

Mesečna naročnina 6 dinarjev,
za inozemstvo 8 dinarjev.

Za krepko socialno politiko je potrebna krepka gospodarska politika.

Avstrijski parlament je sprejel zakon o starostnem in invalidnem zavarovanju delavcev. Ta zakon je bil za republiko prepotraben, ne samo v interesu delavstva, ampak tudi v interesu celotnega gospodarstva, zlasti v omiljenje bede brezposelnosti. Z uvedbo tega zavarovanja upajo izločiti iz delovnega trga vse invalidne in stare delavce, da na ta način poživijo delovni trg in istega odprejo krepkim, mladim delovnim silam. Splošno so zastopniki delavcev in delodajalcev priznali potrebo po takem zakonu; mnenja so bila nedeljena. Toda zakon ne stopi takoj v veljavo, ampak šele takrat, ko se gospodarski položaj znatno zboljša. Vlada je ta junktim sprejela, ker je prišla do prepričanja, da bi dobre strani starostnega in invalidnega zavarovanja uničile druge slabe posledice, ki bi izvirale iz nove obremenitve gospodarstva iz naslova tega zavarovanja. Avstrijsko gospodarstvo kljub velikim naporom in znatnim uspehom še vedno tiči v težki krizi in poučeni krogi trdijo, da bi uvedba starostnega in invalidnega zavarovanja v sedanji situaciji prinesla novo, gorše socialno zlo: zvečano brezposelnost, tako, da bi blagi učinki starostnega in invalidnega zavarovanja potonili v morju nove socialne bede. Delavski zastopniki so ta junktim sprejeli in s tem priznali najtesnejšo zvezo med stanjem gospodarstva in socialnega skrbstva. Tam, kjer ni močne gospodarske politike, kjer je zastoj v produkciji in konsumu, ni mogoča učinkovita in dosledna socialna politika, ker isti manjka krepke hrane.

Ta resnica ne velja samo za Avstrijo. Velja prav za vsako državo. Vidimo, da je socialna politika dosledna in močna le tam, kjer je gospodarska moč. Gospodarsko močna predvojna Nemčija je tudi v socialno-političnem udejstvovanju prednjačila, ker je imela za to vse gospodarske predpogoje in je za to morala imeti tudi voljo in moč, da je zadoščala delavskim zahtevam. Seveda poznamo tudi gospodarsko krepke države, ki pa nimajo volje za socialno politiko, toda to na gornji resnici ne spremeni. Iz tega sledi, da delavstvo ne sme in ne more biti interesirano direktno in samo na socialni politiki, ampak v isti meri in predvsem ter direktno na gospodarski politiki države. Gospodarska kriza ima vedno za posledico vsesplošno obubožanje, propadanje socialno-političnega udejstvovanja. Socialno-politični zakoni so v času gospodarskih kriz kratkoma nemogoči, ali pa po svojem učinku pomenijo toliko, kakor nositi vodo v morje. Zajemati vodo iz studenca, kateri se je posušil, je brezupno delo.

Pred kratkim je minister za socialno politiko izdal letno poročilo o delovanju inspekcij dela. Poročilo podaja sliko o gospodarskem in socialnem položaju delavstva in o stanju gospodarstva. Gospodarstvo ne kaže razvoja. Stoji na mrtvi točki. Propada. Veliko panog gospodarstva pre-

življa težko krizo. Le malo panog je, ki prosperirajo. Te slike ne nudi samo Slovenija, ampak vsa država, kar znači, da ni resnična demagogija o izkoriščanju in zanemarjanju specijelno Slovenije, resnična je samo trditev o zanemarjanju vse države v gospodarskem pogledu. Inspekcija dela ugotavlja enake pojave gospodarske krize po vsej državi. Resnica pač je, da je ta kriza v Sloveniji radi njene gospodarske in socialne sestave posebno občutljiva. Občutljivejša zato, ker industrija in obrt ne moreta konsumirati prirastka novih delovnih sil, ki pohaja iz kmetij in ker domače prebivalstvo ne more zadostno konsumirati domače produkcije. Zato se v ostrejši meri v Sloveniji pojavlja brezposelnost in zastoj v produkciji, kar ima za posledico splošno poslabšanje delavčevega gospodarskega položaja. Slovenija je eksportna pokrajina, odnosno bi to morala biti, ako hoče živeti. Izvažati more samo dvoje: odvišno prebivalstvo ali pa produkte. Izseljevanje je skoroda nemogoče. Predvojno so šli tisoči in tisoči v svet, kateri pa je danes zaprt. Zato preostaja kot edina rešitev gospodarska organizacija in orientacija v tej smeri, da se v Sloveniji razvija industrija in obrt preko lastne domače potrebe. Zato je potrebno, da Slovenci vodimo tako politiko, katera nam bo omogočila izvažanje domačih produktov v druge pokrajine države, zlasti v Srbijo. Ta politika more biti politika prijateljstva in ne sovraštva. Toda mi smo dolga, dolga leta gojili samo sovraštvo in smo s svojo politiko odbijali od sebe vse one, ki bi mogli in morali kupovati naše izdelke. Človeka tolči po glavi in ga neprestano zmerjati, zraven pa zahtevati, da naj bo moj prijatelj in odjemalec mojih predmetov, je protinaravno in nedosegljivo. Tako smo Slovenci zapravljali tržišča in z lastnim orožjem kovali lastno nesrečo. V zvezi z Radičem smo se vedno bolj in bolj odtujevali gospodarski politiki zato, da smo se tem bolj udajali strastnim političnim borbam, ki kruha ne prinašajo. Tako

je bila vsa država zapletena v neprestane politične borbe, da je gospodarsko propadala.

Vse lamentacije, ki se iznašajo na raznih shodih in kongresih ne pomagajo. Ozdravljenja ne bo prineslo ne to in ne ono kričanje, ker je le v pozitivnem delu za gospodarsko obnovo. Pri tem pa mora delavstvo krepko, z vso svojo intelektualno in moralno silo sodelovati. Boj za socialno-politične zahteve mora postati predvsem boj za gospodarski razvoj. Nič ne pomaga: tu je potrebno sodelovanje vseh za vse. Ekskluzivna razredna politika in brezkompromisarstvo bi bilo podobno početju davkoplačevalca, ki davčne plačilne naloge vrača, končno mu je pa hiša prodana.

Na vsedelavskem kongresu v Ljubljani je govoril tudi Edo Fimmen, kot zastopnik amsterdamske internacionale. Poudaril je potrebo strnitve delavskih sil. Ko pa je ugotovil gospodarsko propadanje, zlasti Slovenije, bi pa moral takoj pridejati, da je potrebna strnitev vseh sil, ne samo delavskih. V svoji neinformiranosti je hotel tudi on priliti malo olja v naše žalostne strasti in nas Slovence tudi v internacijalnem shvačanju podžgati proti Srbom in Beogradu: svetoval je, da naj se nekaj Slovencev izseli v Pariz, London, Berlin, morda tudi v Rim in naj od tam prično borbo proti Beogradu. Zločinski nasvet, ki je mogel biti dan v polnem neumevanju prilik. Mi ne moremo in ne smemo voditi borbe proti Beogradu, ampak za Beograd, t. j. za močno, notranjepolitično pomirjenost in s tem za gospodarski napredek. Ta borba se mora bojevati le v Beogradu, ne izven njega. Do sedaj smo žalibog stali za plotom in zmerjali preko plota. In uspeh? Zato moramo nasvet gospoda Fimmena v lastnem interesu odkloniti. Kdor hoče posestvo dvigniti, mora ostati na posestvu in na njem krepko delati.

Predpogoj za krepak delavski pokret in za moderno socialno politiko je poleg kulturnega napredka potrebna le krepka gospodarska politika pozitivnega ustvarjanja in sodelovanja na težkih današnjih problemih. Interesna zastopstva delavstva si morajo priboriti vpliv na naše gospodarstvo v ožjem pomenu besede. Delavska zbornica se mora z isto vnemo zanimati za možnost prodaje naših domačih izdelkov na jugu, kakor se zanima za socialna vprašanja v ožjem pomenu besede.

Delavsko varstvo.

Pod tem poglavjem prinaša poročilo Inspekcije dela sliko o varstvenih napravah in prilikah našega delavstva. Poglejmo za enkrat, kako pravi ljubljanska inspekcija dela v svojem poročilu o tem poglavju.

V poslovnem letu 1926. je bilo prijavljenih 1014 nezgodnih primerov, v letu 1925. 1119, v letu 1924. 1359 in v letu 1923. 1484. Padanje števila nezgodnih primerov od leta do leta je gotovo v veliki meri pripisati rastoči uvidenosti delodajalcev, da je skrbeti za delavčovo varnost pri delu. V splošnem je opažati, da se delavstvo rado poslužuje varnostnih naprav ter da so varnostne

naprave tudi redno na svojih mestih. Gotovo je stalno in strogo nadziranje inspekcije dela pripomoglo, da se število nesreč krči.

Od 1014 nezgodnih primerov se je zgodilo 18 nezgod pri privatnikih, oziroma obratih, ki niso pod nadzorstvom inspekcije dela ter spada v tukajšnjo kompetenco torej 996 nezgodnih primerov. Posredovanja so se izvršila v 151 primerih, in sicer na ta način, da se je zahteval natančen opis stroja in nezgode. Pri ugotavljanju nezgodnega primera se ni dala v nobenem primeru z gotovostjo ugotoviti krivda delodajalca.

Od 996 nezgod je bilo 17 smrtnih, od teh ena pri stroju, 16 pa ne pri stroju. Ostalih 979 nezgod je bilo nesmrtnih, in sicer 272 pri strojih, 707 pa ne pri strojih.

Največ nezgod se je zgodilo v lesni industriji, predvsem zaradi velike nevarnosti krožne žage in velike njene razširjenosti. Večje število nezgod je tudi v kovinski, papirni in oblačilni industriji.

V nastopnem se podaja pregled števila nezgod pri posameznih strojih, in sicer so navedeni vsi nevarnejši stroji ter one vrste strojev, pri katerih so se dogodile nezgode po več kot enkrat: krožna žaga 71, stiskalnica za pločevinaste izdelke 15, smirkovi kolut 14, skobeljnik 12, jarmenik 11, stružnica za kovino ali les 10, štanca za pločevino 10, predilni stroj 10, poravnalnik 9, transmisije 9, tkalni stroj 8, vrtni stroj za kovino ali les ter gladilni stroj za usnje v usnjarnah po 7, rezalni stroj za papir 3, blanširni stroj, satinirni stroj, valjčna stolica, brzotiskalni stroj, tekstilni apreturni stroj, avtoklava, kompresor ter pralni stroj po 2, čelna žaga, tračna žaga, škarje za kovino, stroj za upogibanje pločevine, cepilni stroj za usnje, stope, mungo, drobilec kamna, drobilec čresla, centrifuga itd. pa po ena nezgoda.

Edina smrtna nezgoda pri stroju se je domnevno zgodila na način, da je pri natikanju gonilni jermen v nekem mlinu zagrabil vajenca za obleko. Gonilni jermen je bil po svoji legi pod odrom v mlinu zavarovan ter se ni moglo ugotoviti, zakaj je vajenec manipuliral s transmisijo v času, ki ni bilo to potrebno. Dve smrtni nezgodi sta se dogodili v neki apoteki zaradi eksplozije etra. V enem primeru je vihar podrli barako, ki je pokopala tam zaposlenega delavca. V dveh primerih sta ponesrečenca padla z voza v reko in utonila. En primer smrti se je zgodil pri podiranju lesa, dva primera pri podiranju strehe. V dveh primerih sta dva delavca prišla pod obratno železnico ter zaradi poškodb, odnosno nastopivšega tetanusa umrli. V enem primeru je ponesrečenca udaril konj. Dva delavca sta povodom poplav utonila, in sicer eden, ko se je vračal z dela, drugi pa pri reševalnih delih. Enega je pri popravljanju gorske poti ubil kamen, ki se je odtrgal nad njim. En ponesrečenec je pri popravljanju žične vzpenjače padel s skale. Enega je ubil tok visoke napetosti, ko je kljub ponovnemu svarilu prijel za žico.

Nezgode, ki se niso dogodile pri stroju, so se dogodile po večini pri podiranju lesa, splavljanju, prevažanju in nakladanju lesa ter so po večini lažjega značaja, brez posebnih posledic. Ostale so padci, udarci, urezi, useki, ubodi z delovnim orodjem, opekline, zmečkanine, vse lažjega značaja. Mnogo nezgod se dogodi pri mazanju, popravljanju in snaženju strojev med obratovanjem ter je urad predpisal v takih primerih posebne lepake-opozorila.

Obrtnih obolevanj se ni opazilo. V eni tovarni stolov v polirnici so se pojavila česta očesna obolevanja, ki bi jih bilo pripisati uporabi denaturiranega špirta, kateremu je bil primešan aceton. V neki tovarni se je pojavljala sideroza pljuč ter se je povodom ogleda s šef-zdravnikom okrožnega urada ugotovilo, da skoraj gotovo povzročča ta obolevanja prah, ki nastaja pri brušenju, oziroma

čiščenju odlitkov. Predpisala se je naprava eks-haustorjev pri vseh smirkovih kolutih.

Higijenske in varnostne razmere v delavnicah se stalno izboljšujejo, kar priča tudi manjše število nezgod. Ugotovilo se je pa tudi letos še veliko število nedostatkov, in sicer 2478 nasproti 2078 v letu 1925. Večje število nedostatkov pa ne pomenja poslabšanja razmer v delavnicah, ampak ga je pripisati večjemu številu nadzorovanih podjetij ter stalno višjim zahtevam inspekcije dela. Voja je pustila delavnice v najslabšem stanju in ni se smelo pristopiti takoj z največjimi zahtevami, ker bi zbog tega bilo marsikatero podjetje uničeno. Sprva so se zahtevale z oziroma na slab ekonomski položaj mnogih podjetij le najnujnejše preuredbe in popravila ter so se zahteve vsako leto zvišale, tako da je trenutno položaj v delavnicah v splošnem zadovoljiv, čeravno še daleko ni idealen.

Delavsko gibanje na Kitajskem.

II.

Posebna napredka na polju izboljšanja delavskih razmer in skrajšanja delovnega časa se do sedaj na Kitajskem ni moglo doseči. Izvzemši par večjih, modernejših obratov je delovni čas neverjetno dolg in tudi ob nedeljah delavci nimajo nobenega počitka. Delavnice so nehigijenske in zdravju škodljive. Take reči na Kitajskem le polagoma napredujejo in tudi v bodoče ni računati, da se bodo delavske razmere kmalu izboljšale.

V javnosti se vedno bolj opaža zahteva, da poseže v te razmere država z energičnimi ukrepi v korist delavstva. Ne samo strokovne organizacije zahtevajo zakone v zaščito delavstva, temveč tudi poedina provincialna oblastva. Obstojče institucije na polju prosvete in socialnega dobrodelstva kažejo rastočo vneto za socialna vprašanja.

V bolj organiziranih poklicih dajejo delavci viden izraz svojemu nezadovoljstvu s tem, da večkrat stavkajo. Ko je nastal štrajk na ladjah v Hongkongu (od 13. januarja do 5. marca 1922.), ki je končal s popolno zmago mornarjev, je uvidela kantonska vlada naraščajoči pomen delav-

skih zvez in je preklicala kmalu za tem § 224. poglavja XVI. začasnega kazenskega zakona, tako da je sedaj delavstvo rešeno prepovedi štrajka in tudi drugih nepotrebnih vezi.

4. sept. 1922. so poslale nekatere strokovne zveze parlamentu v Peking spomenico z 19 zahtevami, katerim so se pridružile vse ostale strokovne zveze. Zahtevala se je koalicijska in zborovalna pravica, osemurni delavnik in 42urni delovni teden, državna ureditev razdelitve živeža, odstranitev skopušstva in visoke najemnine v podeželskih občinah, prepoved nočnega dela ženam in otrokom v tovarnah, zakonita minimalna mezda, ustanovitev mezdnih uradov, državno socialno zavarovanje in državne izobraževalne ustanove.

Povodom štrajka železničarjev v Pekingju v februarju leta 1923. je izdalo ministrstvo za trgovino in poljedelstvo začasni delovni red za tovarne, ki pomeni prvo ministrsko naredbo v zaščito tovarniškega delavstva in ki obravnava sledeče točke: Dopustna starost za zaposlitev, omejitev delovnega časa, prepoved nočnega dela mladoletnim, prepoved gotovih vrst dela ženam in otrokom, šolska obveznost, uradno nadzorstvo

Solnčni žar je vir življenja in zdravja.

Brez solnca ni človeškega in živalskega, pa tudi ne rastlinskega življenja. Rastlina se obrača za njim, kajti solnce ji daje moč, da more iz mrtvih snovi sestavljati žive spojine in tvoriti tako temelj za obstoj vsega živalstva. Mi se premalo zavedamo njegove vrednosti za svoje zdravje in dobe se ljudje, ki vedno skrbno beže pred njegovimi žarki.

Solnce hrani v sebi velik zaklad za nas. Njegov žar ni nekaj enotnega, nego je sestavljen iz žarkov trojne vrste. Solnce nam pošilja s toplotnimi žarki toploto, s svetlobnimi svetlobo, poleg tega pa pošilja na zemljo še žarke, ki pospešujejo in povzročajo kemične procese, zato lahko imenujemo te žarke kemične. Solnčni žarek, kakor rečeno, ni nekaj enotnega, temveč ga lahko razkrojimo. Če namreč pustimo, da gre solnčni žarek skozi tristransko prizmo (stekleno), potem ne bomo na drugi strani dobili več enotnega solnčnega žara, temveč celo vrsto barvastih žarkov od rdeče, preko oranžne, rumene, zelene, modre do vijoličaste barve, to je tako zvani solnčni žar ali spektrum. Prizma je torej solnčni žar razkrojila. Solnčni žar sestoji iz teh različnih svetlobnih žarkov, ki jih dobimo na drugi strani prizme ločene. Vsi ti žarki so našemu

očesu vidni. Poleg teh pa je še mnogo nevidnih žarkov, in teh je znatno več, tako da tvorijo vidni solnčni žarki le majhen del vseh. Tak solnčni žar nam nudi često tudi priroda sama, in sicer v mavrici.

Tam, kjer se na šaru z vijoličastimi žarki končajo vidni žarki, je še mnogo žarkov; njihov obstoj lahko dokažemo na kemičen način. Tu se nahajajo predvsem kemično učinkujoči žarki. Ker so ti nevidni kemični žarki poleg vijoličastih, zato jih imenujemo prekovijoličaste ali s tujo besedo ultravioleto žarke. Prav tako imamo na drugi strani šara poleg rdečih tako zvane prekorderče žarke, ki jih smatramo za toplotne žarke. Velikega pomena so predvsem prekovijoličasti (ultravioleto) žarki, o katerih je znanost že mnogo razkrila. Omeniti je treba še, da so tudi med modrimi in med vijoličastimi žarki taki, ki imajo podobne lastnosti kakor ultravioleto.

Da bivanje na solncu človeku koristi, so vedeli že davno, niso pa znali razločevati posameznih vrst žarkov, niso še prišli do tega, da bi glavni vpliv solnca na naše telo pripisovali kemičnim žarkom, kakor to vemo danes. Solnčnim žarkom je izpostavljena koža, na njo torej in samo na njo vplivajo kemični žarki. Navadno ločimo tri načine delovanja solnčnih žarkov: solnce kožo pordeči, vname ali pa porjavi. Ti trije načini lahko prehajajo drug v drugega. Vemo, da se vname

koža, če se le predolgo naenkrat mudimo na solncu ali pa, če se brezskrbno izročimo solnčnemu vplivu visoko v gorah na ledenikih. V prvem primeru vplivajo kemični žarki predolgo, v drugem preludo, kajti v gorah je vpliv kemičnih žarkov mnogo močnejši. To pa zaradi tega, ker v gorah ni v ozračju prahu, ki zadržuje veliko množino teh žarkov in jim v dolini tako prepreči hitrejše učinkovanje.

Oglejmo si sedaj, kaj vse more napraviti solnce, kako deluje na našo kožo. Rekli smo že, da je koža del telesa, na katerega vplivajo solnčni žarki. Res se tudi v ostalem telesu vrše spremembe, toda te spremembe se vrše samo s posredovanjem kože. Solnčni žarki ne prodro namreč globoko v človekovo notranost, njihov vpliv se razteza samo v najzgorjjo kožno plast, to je povrhnico. Da bi solnce moglo s svojimi kemičnimi žarki priti do pljuč ali kosti, tega ni misliti. Vpliv solnca na notranost je le posreden. Solnce vpliva torej neposredno le na kožno povrhnico, in sicer v povrhnici največ na njene spodnje celice, ki jih imenujemo temeljne celice, kajti iz njih nastane vsa povrhnica. Na te celice vplivajo kemični žarki tako, da se one hitreje razmnožujejo, hitreje napravljajo roženo plast povrhnice in hitreje tvorijo kožno barvilo (pigment). Odtod pride torej, da naša koža na solncu zarjavi; koža na telesnih delih, ki

v tovarnah. Velika pomanjkljivost je v tem, da se nanaša ta naredba samo na one obrate, ki zaposlujejo najmanj 100 delavcev. Ob istem času nekako je bil predložen parlamentu osnutek zakona, tičočega se strokovnih organizacij, ki pa zaradi državnega preobrata v Pekingju leta 1923. ni mogel priti v obravnavo.

Konec leta 1924. in tekoma celega leta 1925. se je vršilo močno vrvenje med delavstvom, ki je zahtevalo od vlade, da uredi krivično razmerje med kapitalom in delom. Vlada je bila končno primorana, izdati naredbu, ki dovoljuje obstoj strokovnih organizacij in odreja obenem način posredovanja vlade v sporih med kapitalisti in delavci.

S pridobljenim koalicijskim pravom so dobili delavci v roke jačje orožje in so poskusili z več štrajki. Nekateri so imeli politično ozadje, večina pa je bila gospodarskih. Večji dogodek, ki je imel za posledico krvoprelitje, se je vršil v Šanghaju 30. maja 1925. kot posledica daljših političnih in socijalno-gospodarskih ter plemenskih zamotnosti. Internacijska naselbina v Šanghaju se upravlja potom občinskega sveta, katerega zastopniki so britanske, ameriške in japonske narodnosti, vendar pa prevladujejo v njem Angleži. Njihovi upravi je podvrženih približno en milijon ljudi, med njimi samo 22.000 oseb, ki niso Kitajci. Kitajci niso zastopani v občinskem svetu, četudi plačujejo največ davka. Plemenska nasprotja vedejo do dnevnih nasprotij. Zaradi slabih delavskih razmer se je v zadnjem času celotni položaj delavcev poslabšal. Navadni fabriški delavec dobi za 12urno delo ne več kakor 50 centimov, t. j. približno 12 Din. Njegov zaslužek ne zadošča pri stalnem naraščanju življenjskih potrebščin, da bi se mogel preživljati. Zbog tega je nastal 4. maja štrajk kitajskih delavcev v neki japonski tekstilni tovarni, ki so se mu pridružili tudi delavci drugih tovarn. Vodstvo tovarne je dalo streljati na delavce, od katerih je bilo več ranjenih, eden pa je podlegel. Ogorčenje je bilo velikansko. Delavstvu so se pridružili dijaki, rokodelci itd. in so demonstrirali po mestu. Pri demonstraciji, je bilo dne 30. maja pred policijskim komisarijatom, ko so demonstranti zahtevali izpustitev aretirancev, ubitih šest oseb, nad dvajset jih je bilo pa težko ranjenih. V znak protesta je nato sledilo več kot sto stavk, ki so potekle deloma uspešno,

deloma neuspešno. Od velikega števila stavk naj omenimo tu samo eno na jugu, ki je imela za posledico bojkot Hongkonga po pokrajini Kanton. Najprej so ustavili delo delavci neke angleške paroplovne družbe. Stavka se je hitro širila in pet dni za tem so demonstrirali skupno z delavci tudi dijaki, trgovci, obrtniki, vojaki itd. proti naselbini tujcev v Kantonu. Nastalo je streljanje, pri katerem je bilo ranjenih in ubitih več Kitajcev in nekaj inozemcev. S tem je bil podan začetek. Razburjenje se je stopnjevalo tako, da je kantonska vlada končno morala prepovedati vsem angleškim in japonskim ladjam, da pristanejo v južnokitajskih pristaniščih. Zvezi antiimperijalističnih društev je dala dovoljenje, da preiskuje ladje ter je nadalje prepovedala izvoz živeža in sirovin. Obenem so bili predloženi vladi v Hongkongu pogoji, pod katerimi bi Kanton bil pripravljen, opustiti bojkot. Kitajski delavci, ki so ob začetku bojkota ustavili delo pri inozemcih v Hongkongu, so zahtevali razen mnogoštevilnih političnih zadev osemurni delavnik, minimalno mezdo, zaključek kolektivnih pogodb, odstranitev pogodbenega dela na dolgo dobo, izboljšanje delovnih razmer za žene in otroke in splošno zavarovalno dolžnost za delavstvo. Nad eno leto so bila vsa prizadevanja in posredovanja brezuspešna, šele oktobra 1926. je bil ukinjen bojkot, ki je povzročil tako Hongkongu kakor Kantonu ogromne izgube.

Majske proslave je slavilo delavstvo na Kitajskem prvič leta 1920., in sicer v mestih Peking, Sanghaj in Kanton. Izdajali so letake z naslednjo vsebino: «Riž za vse in delo za vse», nadalje «Doli s kapitalizmom» in «Enotna zveza vsega delavstva» ter končno «Delitev dneva na osem ur za delo, osem za počitek in osem za izobrazbo». Govorniki so razpravljali o zgodovini majske proslave v zapadnih državah. Od leta 1920. naprej so se vršile majske proslave v vedno večjem obsegu.

Končno naj še omenimo, da se je Kitajska udeležila internacijskih konferenc v Washingtonu in kesneje v Ženevi, vendar pa samo po svojih vladnih zastopnikih in ne tudi po zastopnikih delodajalcev in delojemalcev, kakor to jasno predvideva XIII. oddelek versailleske mirovne pogodbe. Pred prvo konferenco je izjavil kitajski trgovinski in poljedelski minister, da se nahaja

kitajska industrija še v stadiju rokodelstva in da njen razvoj še ne zahteva, da bi se poslal na omejeno konferenco poseben zastopnik delavstva. Doslej kitajska vlada kljub neštetim zahtevam delavstva in kljub opominom s strani mednarodnega urada dela v Ženevi ni poslala delavskih delegatov na mednarodno konferenco.

V glavnem smo s tem podali sliko delavskih razmer na Kitajskem. Iz nje se vidi, da tamošnje delavstvo teži po organizaciji, ki ni politična in tudi ne komunistična. Po pravi strokovni organizaciji torej, ki hoče izbojevati boljše razmere delavskemu razredu. Bolje bi bilo, da se slepo ne prenaša vse iz zapadnih držav na Kitajsko, temveč pametno prilagodi tamošnjim razmeram. Zahtevati osemurni delovni čas, dokler ni dosežen deseturni, je preuranjeno, istotako zahteva po soudeležbi delavstva na solastništvu tovarn, vsaj dotlej, dokler večina delavstva ne ume pisati in čitati. Izboljšanje mora napredovati korakoma. Je pa gornji prispevek dragocen zaklad tudi za nas, da vidimo, s kakšnimi težkočami in s kako voljo se delavstvo v daljni Aziji bori za svoj obstanek.

Cene tujemu denariju.

Na zagrebški borzi se je dobilo 7. t. m. v devizah:

- 100 avstrijskih šilingov za 800 do 803 Din.
- 100 nemških mark za 1348 do 1351 Din;
- 100 madžarskih pengov za 989 Din 50 p do 982 Din 50 p;
- 100 italijanskih lir za 313 Din 14 p do 315 Din 14 p;
- 1 dolar za 56 Din 70 p do 56 Din 90 p;
- 100 francoskih frankov za 222 Din 75 p do 224 Din 75 p;
- 100 češkoslovaških kron za 168 Din 20 p do 169 Din;
- 100 švicarskih frankov za 1093 Din 50 p do 1096 Din 50 p.

Priporočajte in širite „NOVO PRAVDO“!

so bolj izpostavljeni solnčnemu vplivu (roke, obraz, vrat) je temnejša kakor tam, kamor solnce navadno ne pride.

Solnce more pospešiti razmnoževanje temeljnih celic povrhnice, kakor smo rekli. Kako to dokažemo? Kaj nam to praktično koristi? Rana v koži se prej lahko zaceli pod vplivom solnca kakor brez njega. Vsi vemo, koliko težje se celijo rane pozimi. Med drugim je pozimi tudi pomanjkanje solnčnih žarkov temu vzrok. Da se rana zaceli, govorimo takrat, če se njena površina preraste s tanko kožico, povrhnico, kakor jo imenujemo. Za to pa je potrebno hitro razmnoževanje temeljnih celic, ki tvorijo povrhnico. Potem, ko imamo enkrat plast temeljnih celic, se napravi tudi rožena, to je vrhna plast povrhnice. Roženi izdelki povrhnice so poleg rožene plasti tudi lasje in nohti. Kakor vpliva solnce na vse pospeševalno, vpliva tudi na to; lasje in kožna dlaka rastejo hitreje, enako tudi nohti.

Bolj kakor ta dva učinka kemičnih žarkov je jasen tretji učinek: to je nastanek pigmenta. Naša koža na solncu zarjavi, to vemo vsi. Marsikom je žal, da to barvilo ob hladnem vremenu polagoma zopet izgine. Na kakšen način izgine, ne vemo natančno. Kakšno nalogo ima pigment (barvilo) v koži? Zadržuje škodljive svetlobne žarke in zabranjuje prehod vpliv solnčnih žarkov. Znano je namreč,

da se po solnčenju najraje vname koža tistemu, ki je imel dotlej najbolj belo kožo, to je najmanj barvila v njej. Iz tega se tudi učimo, da se smemo od začetka solnčiti le malo časa, potem pa polagoma več. Kakor se je treba navaditi na druge stvari, se je treba navaditi tudi na solnce. Kožno vnetje dobimo lahko kaj hitro, poleg tega pa še druge težave zaradi posrednega vpliva solnčnih žarkov na ostale dele telesa. Dobro barvana koža pa ni samo manj občutljiva za škodljive vplive svetlobe, temveč ima tudi druge prednosti pred belo kožo. Težje jo je poškodovati, bolezenske kali se težje vgnezdijo v njej. Ni to samo radi pigmenta samega, temveč tudi radi drugih lastnosti pigmentirane kože. Mogoče so vse celice odpornejše, imajo posebne snovi, da jim je boj z bolezenskimi povzročitelji lažji.

Solnčna svetloba vpliva na temeljne celice tudi tako, da je koža bolje preskrbljena s krvjo. Odtod tudi zdrava, rdečerjava barva ljudi, ki bivajo na solncu, rdeča lica otrok, ki jih matere ne skrivajo pred solncem. Kot je podlaga za dobro uspevanje človeka zadostna prehrana, tako more biti zdrava le tista koža, ki ima dovolj krvi.

Solnce dela torej kožo zdravo, nikakor pa se v tem ne izčrpa ves vpliv solnca. Mimgrede smo že omenili, da barvilo v temeljnih celicah vsrka vase solnčno moč, barvilo pa sčasoma iz teh celic izgine in človek izgubi

temno polt. Kam gre barvilo, kam izgine dobljena solnčna moč? Tega ne vemo. Pač pa se ve v posebnih primerih jetike, ko je solnce izvršilo dobro svojo nalogo. Vsakodnevna izkušnja nas uči, kako silno ugodno vpliva solnce na jetičnega bolnika. Natančne poti tega vpliva sicer še ne poznamo, ampak uspehi so vidni in to je odločilno.

Solnca se torej nikar ne izogibljimo, vendar pa se mu seveda tudi ne smemo pretirano izpostavljati. Zlasti ne smejo pretirati s solnčenjem bolniki. Za jetiko težje oboleli se mora posebno skrbno čuvati, da ne pretira solnčenja.

Borba proti jetiki.

Jetika (tuberkuloza) je bolezen, ki jo povzročuje klica ali bakterij, neznansko drobna rastlina v podobi palčice, ki se razmnožuje v človeškem telesu in ki je znana pod imenom «bacil tuberkuloze». Ta klica je tako drobna, da bi jih lahko na tisoče postavili na ost enega svinčnika. Klice navadno zlezejo v telo v rani mladosti. Utegnejo priti v telo skupaj z mlekom, okuženim od jetične krave. Ali pa so se prikradle, ko je kak jetičnik nemarno zakašljajal, pljunil ali pa kihnil v prisotnosti otrok ali jih poljubil. Še pogosteje pa izvirajo od pljunkov, ki leže vsepovsod na cestnem tlaku in v jarkih in s katerimi

Politični pregled.

Politična situacija je še vedno nerazčiščena. Spor z Albanijo je povzročil, da je nastal zastoj v razpletu notranjepolitičnih dogodkov. V političnih krogih se celo širijo vesti, da je Vukićevićeva vlada ogrožena in da bi ne bilo nič čudnega, da stopi na njeno mesto vlada narodne koncentracije.

«Silno je radoveden» **Narodni dnevnik**, če sta zastopnika slovenskih narodnih socializmov povedala češkim narodnim socialistom tudi kaj o zvezah s samostojnimi demokrati. Na to vprašanje odgovarjamo, da češkoslovaškim narodnim socialistom ni bilo treba šele sedaj pripovedovati, da NSS skupno nastopa s SDS, ampak da je vodstvu NSS v Pragi to že zdavnaj znano. «Narodni dnevnik» naj nikar ne misli, da niso na Češkoslovaškem točno informirani o političnih razmerah v Sloveniji. Da bo radovednost «Narodnega dnevnika» popolnoma potlačena, naj sprejme na znanje, da voditelji češkoslovaške narodno-socialistične stranke odobravajo kooperacijo NSS in SDS in žele, da vodi NSS odločno protiklerikalno politiko in se izogiba vseh separatističnih elementov.

30letnica češkoslovaške narodno-socialistične stranke. V binkoštnih praznikih so se vršile v Pragi velike manifestacije ob priliki proslave 30letnice češkoslovaške narodno-socialistične stranke. Posebno impozanten je bil obhod po mestu in miting pred Husovim spomenikom. Slovensko narodno-socialistično stranko sta zastopala na slavnostih tovariša Rudolf Juvan in Tine Stopar. O poteku slavnosti bratske češkoslovaške narodno-socialistične stranke poročamo v prihodnji številki.

III. balkanska konferenca transportnih delavcev. V soboto dne 4. junija se je vršila v Ljubljani III. balkanska konferenca organizacije internacionalnih transportnih delavcev, kateri je predsedoval generalni tajnik Fimmen. Konferenca je sklenila zahtevati: 1.) da se prometnim in transportnim delavcem zagotovi polna svoboda koalicije in pravo izvajati vse konsekvence, da se garantira: a) stalnost dela, b) osemurni delavnik, c) kulturni eksistenčni minimum. — V internacionalni organiziranega transportnega de-

lavstva v Jugoslaviji ni veliko. Jugoslovanska delegacija se je hotela na III. balkanski konferenci uveljaviti s tem, da je predložila tiskano poročilo o delovanju Saveza železničarjev Jugoslavije, kjer mrgoli netočnosti in insinucij. Internacionalna se zelo moti, če misli, da se bo na ta način razširila predvsem med jugoslovenskimi železničarji. — Udruženje jugoslovenskih narodnih železničarjev je objavilo krepko izjavo, v kateri zavzema svoje stališče z ozirom na politično izigravanje železniškega vprašanja v internacionali. V izjavi se ugotavlja: Po tiskanem poročilu Saveza za kongres ima imenovani Savez v Sloveniji 3214 članov, na Hrvaškem 749 ter v Bosni in Hercegovini tudi okoli 100 do 200 članov. V tem poročilu Saveza se Udruženje jugoslovenskih narodnih železničarjev in brodarjev napada kot žolta organizacija, ter je tudi na kongresu bilo iznešeno, da železniška uprava favorizira žolto Udruženje na železnicah. Iz poročila v Vašem listu, podpisani Oblastni odbor prihaja do zaključka, da je glavna ost dela kongresa naperjena proti Udruženju jugoslovenskih narodnih železničarjev in brodarjev kot strogo nepolitični narodnostanovski organizaciji. Oblastni odbor ugotavlja, da članstvo Udruženja jugoslovenskih narodnih železničarjev in brodarjev in organizacija kot taka ne uživa in ni uživala nikakih predpravil, ali kake dobrohotnosti s strani železniške uprave bodisi v Ministarstvu Saobračaja. Generalni direkciji ali Oblastnih direkcijah, ter vse napade Saveza in njegovega kongresa na naslov UJNZB, odločno odklanja kot neresnične ter javno pozivlja predsedstvo Saveza i kongresa, da naj se točno izjavi in da možnost možatega obračuna pred javnostjo ali pa pred sodiščem. Udruženje narodnih železničarjev in brodarjev bo strogo tudi v bodoče stalo na braniku za gospodarske, socialne in kulturne pravice vsega osebja državnih prometnih ustanov ter vsako slemišenje in izrabljanje nad vse bednega stanja prometnega osebja pravočasno razkrilo in vsako politično izigravanje, četudi se to hoče vršiti na politično internacionalni podlagi, odločno odklonilo in odbilo, da se ne ponovijo žalostni primeri politično diktirane stavke leta 1920., ki je pri-

otroci prihajajo v dotiko pri svojih igrah. Nič ni lažje, kakor da se njihove roke dotaknejo posredno ali neposredno posušenih pljunkov in se klice potem prenašajo od roke do ust.

Znanstvene preiskave dokazujejo, da večina odraslih oseb, zlasti onih, ki živijo v mestih, imajo klice jetike v svojem telesu za časa, ko dorastejo. To pa ne pomenja, da imajo jetiko, pač pa imajo okuženje. To okuženje, kakor smo omenili, navadno nastane v ranih otroških letih. Te klice se lahko drže v našem telesu leto dni, pet let, deset let ali vse življenje, ne da bi se zbudile v pogubonosno delovanje.

Kaj pa povzroča razvoj jetike (tuberkuloze)? Kaj spreminja to razmeroma neškodljivo okuženje v nevarno bolezen? Okoliščina, da se telesni stroj nahaja v slabem stanju prevelikega napora. Vzrok tega slabega stanja more biti težko delo brez zadostnega odmora, pomanjkanje primerne hrane, razuzdano življenje, druge bolezni, kakor influenza, pljučnica, osepnice ali pa slabe življenske razmere doma ali pri delu, sploh vse, kar slabi telo.

Vsakdo lahko prispeva v velikem obsegu k preprečevanju okuževanja. N. pr. vsakdo lahko preneha pljuvati v javnih lokalih. Nihče ni primoran pljuvati. Ženske ne pljujejo, čemu naj bi moški? To je samo navada. Čisto in

zdravo mleko ali pasterizirano mleko je drug način za preprečenje okuževanja.

Kar se tiče oskrbe bolnikov, je prva izmed vseh potreb pravočasna preiskava telesa v ranem razvoju bolezni. Čim se je odkrila bolezen, se mora začeti z zdravljenjem! Bolnik se lahko zdravi doma ali pa v bolnici. Kjerkoli naj se zdravi, najde, da obstoja zdravilo iz določenega programa, odmora, svežega zraka, dobre hrane in zdravniškega nadzora. Ako se tuberkuloza začne zdraviti pravočasno, je ozdravljiva.

Vsakdo je dolžan vedeti in poučiti druge o značaju in načinu širjenja jetike. Kadar bo tudi preprosto ljudstvo dovolj poučeno o tem, bo jetika med ljudmi postala prav redka bolezen.

Avtomobilska nezgoda.

Karel: «Avtomobila ne spravimo več z mesta. Treba bo najeti v vasi par volov, da ga bodo vlekli dalje.»

Matija: «Izključeno. Z volji se ne peljem.»

Karel: «To bi nam moral povedati že prej, ko si stopil v voz, da se pelješ z nami...»

Korist časopisja.

Vlomilec: «Dajva izračunati, koliko nama je prinesel včerajšnji vlom!»

Njegov tovariš: «Škoda za trud, saj bova lahko jutri čitala vse v časopisih...»

nesla vse postoječe gorje osebju vseh prometnih ustanov v državi.

Oblastni odbor Ljubljana Udruženja jugoslovenskih narodnih železničarjev in brodarjev kot sestavni del po celi državi obstoječe nepolitične narodnostanovske organizacije, ki šteje 25.000 plačujočih in rednih članov železničarjev in brodarjev, obžaluje, da se je ravno v Ljubljani, oziroma v Sloveniji v sedanjem času improviziralo tako zborovanje ter se z neodgovarjajočimi poročili v dnevnem časopisju hoče prikazati drugačno stanje, oziroma težak gospodarski položaj prometnega osebja izkoriščati v strankarsko-politične — četudi internacionalne namene.

Delavski zlet v Ljubljani. Marksisti, ki so organizirani v amsterdamski internacionali, so priredili v binkoštnih praznikih manifestacijski zlet v Ljubljani. Prireditelj je v splošnem lepo uspela in je bil delavski miting na Kongresnem trgu dobro obiskan. Na mitingu so govorili bolgarski delegat Makarijev, poljski delegat Maksamin, avstrijski delegat Weigl in romunski delegat Balineanu. V imenu internacionalne federacije transportnih delavcev je govoril Edo Fimmen. Mitinga so se udeležili tudi komunisti pod vodstvom Sime Markovića. Komunisti so zahtevali od predsedstva mitinga, da dobi besedo Marković. Predsedstvo je zahtevo komunistov odbilo. Prejšnji večer so komunisti razširili vesti, da razbijejo paradni miting amsterdamske internacionalne. Svojo namero so pa morali opustiti, ker so bili na mitingu v manjšini. Mitinga se je udeležilo posebno veliko delavstva iz mariborske oblasti.

Jugoslavija prekinila diplomatske odnose z Albanijo. Odkar je prevzela Italija protektorat nad Albanijo, so skrajno napeti odnosi med našo državo in Albanijo. Če bi ne imela Italija svojih prstov vmes, ne bi Albanija nikdar aretirala enega izmed članov našega poslaništva v Tirani, kot se je zgodil primer s tolmačem Gjuraškovičem. Naše zunanje ministrstvo je o konfliktu z Albanijo izdalo ta-le komunikate: V petek dne 27. maja so albanska oblastva v Draču na povelje svojega ministrstva za notranje zadeve aretirala g. Gjuraškovića, dragomana (tolmača) našega poslaništva v Tirani. Izvršili so preiskavo v njegovem stanovanju ter zaplenili nekaj papirjev, med temi tudi dve pismi za naše poslaništvo v Tirani. Ko je bilo naše poslaništvo obveščeno o tem, je interveniralo pri albanskem ministru za notranje zadeve. Tam mu je bilo odgovorjeno, da je gosp. Gjurašković albanski državljani in da je ministrstvo za notranje zadeve dobilo od albanskega ministrstva za zunanje zadeve poročilo, da gosp. Gjurašković ni v službi našega poslaništva. Res pa je g. Gjurašković že več let v službi našega poslaništva, kar je znano vsem oblastvom in tudi samemu predsedniku albanske republike. Pred nekoliko dnevi je vprašal zastopnik albanskega zunanjega ministrstva našega odpravnika poslov, ali je g. Gjurašković v službi poslaništva, pa je dobil potrdilni odgovor. Poslaništvo je po tem odgovoru na povelje vlade poslalo albanskemu zunanjemu ministrstvu noto in je protestiralo proti postopanju albanske vlade ter zahtevalo pojasnila v vsej zadevi. Pridržalo si je pravico, da po naknadnih instrukcijah postavi albanski vladi take nove zahteve, katere bo smatrala naša vlada za potrebne. Albansko zunanje ministrstvo je brez kake besede opravičevanja in obžalovanja odgovorilo našemu odpravniku poslov, da ne more dati nobenega drugega pojasnila kakor to, da njemu ni bilo nikoli oficijelno sporočeno, da je Gjurašković dragoman našega poslaništva in da ima vsaka vlada pravico, da brani svoje vitalne interese, aludirajoč na to, da so se pri g. Gjuraškoviću našli dokumenti, ki ga kompromitirajo. Ker vse to dokazuje slab namen albanske vlade, da se noče ozirati na najosnovnejše običaje mednarodne kurtuazije, je bilo našemu odpravniku poslov v Tirani ukazano, da naj stavi albanski vladi odločno zahtevo, da se g. Gjurašković takoj

pusti na svobodo in da v protivnem primeru zahteva svoje potne liste in z vsem osebjem in arhivom poslaništva zapusti Tirano. — Albanska vlada ni odgovorila na zahtevo našega odpravnika v Tirani. Zbog tega je naše poslaništvo z vsem osebjem zapustilo Tirano. Albanska vlada je med tem naslovila na Društvo narodov pritožbo, kjer postavlja neresnično trditev, da je g. Gjurašković albanski državljani in da je bil aretiran zato, ker je vršil za Jugoslavijo špijonažo. O sporu med Jugoslavijo in Albanijo bo sedaj razsojalo Društvo narodov. Pri tej priliki bo avtomatično prišel na površje tudi naš spor z Italijo.

Proračun ljubljanske oblastne skupščine je finančni minister potrdil in odobril pobiranje predlaganih doklad na vstopnice v kinematografih, dočim je transportni davek za vagonke pošiljatve odklonjen. Proračuna mariborske oblastne skupščine finančni minister ni odobril.

Umor sovjetskega poslanika. Sovjetskega poslanika v Varšavi Vojkova je ustrelil na kolo-

dvoru dijak ruske gimnazije v Vilni Sofronovič-Koverda. Atentator je po aretaciji izjavil, da je atentat izvršil iz idealnih motivov, da je hotel maščevati svoje brate in sestre in da nima nobenih sokrivcev. Poljsko časopisje obsoja atentat. Poljski zunanji minister je poslal ruskemu komisarijatu za zunanje zadeve sožalno brzojavko.

Volilna vlada v Romuniji. Proti sedanjemu romunskemu kabinetu Averescu je nastal v vodilnih političnih krogih velik odpor. Strankini načelniki so bili povabljeni, da vstopijo v koncentracijsko vlado, kateri bi še nadalje načeloval Averescu. Vse stranke so pa odklonile sodelovanje z Averescum. Sledila je demisijska vlada. Novo vlado je sestavil Princ Barbu Stirbey. Na binkoštni ponedeljek je bil objavljen dekret, s katerim se razpuščata zbornica in senat ter se določajo nove volitve na dan 7. julija, medtem ko se bodo vršile volitve v senat v dneh 10., 12. in 14. julija. Parlament je sklican za 15. julija.

Narodno-strokovna zveza.

Podpora za brezposelne.

Ministrstvo za socialno politiko je nakazalo Delavski zbornici za brezposelne delavce in nameščence znesek 100.000 Din. S tem denarjem se ne bo moglo zadostno priskočiti na pomoč niti najpotrebnejšim, če upoštevamo, da je v Sloveniji okrog 15.000 brezposelnih. Fond za podpiranje brezposelnih bo v najkrajšem času izčrpan in delavske korporacije bodo morale intervenirati v ministrstvu za socialno politiko, da znova nakaže večji znesek za podpiranje brezposelnih nameščencev in delavcev. Nakazovanje brezposelnih podpor je po odločbi ministrstva za socialno politiko vezano na precejšnje formalnosti. Predpisano je, da se mora izvrševati nakazovanje brezposelnih podpor po tozadnem pravilniku Delavske zbornice v Beogradu.

Kdo dobi podporo?

Do podpore ima pravico vsak brezposelni delavec in nameščeneec,

- 1.) ako je bil od dne, ko je vložil prošnjo za podporo, vsaj pet mesecev uslužben v Sloveniji;
- 2.) ako je bil brezposeln brez lastne krivde najmanj sedem dni;
- 3.) ako ni bil brezposeln več kot eno leto, računano od dne, ko je vložil prošnjo; pred brezposelnostjo je moral biti zavarovan pri OUZD (Trgovskem bolniškem podpornem društvu) vsaj tri mesece.

Brezposelno podporo pa dobe lahko tudi oni delavci in nameščenci, ki sicer niso izpolnili navedenih pogojev, a jih v posebnega ozira vrednih primerih predlagajo za podporo borze dela.

Koliko se dobi podpore?

Brezposelni kvalificirani delavci in privatni nameščenci dobe lahko podporo do 20 Din dnevno in največ za 20 dni v enem polletju; nekvalificirani delavci lahko dobe podporo do 15 Din dnevno in največ za 15 dni v enem polletju. Oženjenim delavcem in nameščencem, ki dokažejo, da so hranilci žene in za delo nesposobnih otrok, pripada še po 5 Din dnevne podpore za vsakega rodbinskega člana.

Delavci in nameščenci, ki potujejo v svrhu povpraševanja po delu v drugi kraj, dobe brezplačno vozno karto do kraja, kamor potujejo, in denarno podporo za hrano do najvišjega zneska petdnevne podpore.

Kdaj se izgubi pravica do podpore?

Podpora se ukine delavcem in nameščencem, ako ne sprejmejo ponujenega in njim odgovarjajočega dela od strokovne organizacije ali Borze dela; ako se ugotovi, da podpiranec sprejeti de-

nar ne uporablja za življenske potrebščine; ako je prišel podpiranec do podpore z nepravilnimi dokumenti; ako je podpiranec dobil delo.

Kako se vlagajo prošnje za podporo?

Brezposelni delavec in nameščeneec, ki želi dobiti brezposelno podporo, naj se zgleda pri Narodno-strokovni zvezi, kjer izpolni tiskovino, ki je predpisana od Delavske zbornice. Vse rubrike se morajo točno in vestno izpolniti. Prošilec podpiše prošnjo lastnoročno.

Narodno-strokovna zveza potrdi resničnost navedb in preskrbi potrdilo OUZD, da je bil prošilec zavarovan. Nato odda Narodno-strokovna zveza prošnjo odboru, ki sklepa o podeljevanju podpor.

Prošilec nakaže dovoljeno podporo Borza dela v Ljubljani, Mariboru ali Celju potom čekovnega urada. Le v izjemnih primerih se izplača prošilec že pri borzah dela v gotovini brezposelna podpora.

★

† **Ivan Taufer.** V četrtek pretekli teden se je zgodila avtomobilska nesreča, ki je zahtevala težko žrtev našega tovariša Ivana Tauferja, strojnika pri zagorskem premogokopu. Avtotakso je šofiral Franc Valant, ter vozil na Loke. Po manjši zamudi na Lokah sta se vračala domov okrog 23. ure. Na klancu pri kozoleu g. Robavsja je cesta precej ozka ter je ravno tu privozil neki delavec-kolesar, vračajoč se iz službe, avtotaksi nasproti. G. Valant je zavozil na desno stran ceste, udril se je rob ceste, avto se je dvakrat preobrnil in končno obležal na travniku pod cesto. Tov. Taufer je padel pri tem tako nesrečno, da je bil na mestu mrtev, dočim je ostal šofer nepoškodovan. Tovariš Taufer je oženjen in zapuščta ženo in dvoje nepreskrbljenih otrok, poleg tega je preživljal tudi svojo mater. Pokojni tovariš Taufer je bil silno priljubljen. Ogromna udeležba na pogrebu je pokazala to. Tovariši strojniki so nosili venec in krsto. NSZ je bila v žalnem sprevedu z vencem z narodnimi trakovi. Tovariš Ivan — težka borba je bila ob mizerni eksistenci rudarja. Ni Ti bilo dano, da živiš med nami in da dočakaš boljše čase. Spavaj mirno. Prišel si v Elizij pred nami in zato ne bo več trpljenja, tistega ogromnega trpljenja, ki bo tudi nas združilo s Teboj onkraj groba. Vsem preostalim izrekamo tem potom naše iskreno sožalje.

STRAŽISČE. V soboto 4. t. m. se je vršil pri nas članski sestanek NSZ, na katerem je poročal strokovni tajnik tov. Kravos iz Ljubljane. Pogovorili smo se o delavskih razmerah in o naših notranjih organizatornih zadevah. Sestanek je ponovno pokazal, da je prepotrebno imeti večkrat

v svoji sredi zastopnika centrale, ki pove vedno kaj novega. Le žal, da se vsi člani ne udeležijo takih važnih sestankov in potem navadno obžalujejo, da jih ni bilo poleg.

LOGATEC. Podružnica Narodno-strokovne zveze javlja, da odpade za 19. junija nameravani izlet in veselica v Cerknici, ker se vrši isti dan vojna dodelitev, ki nam je vse račune prekrizala. Izlet se vrši pozneje in objavimo pravočasno dan.

SENOVO. Podružnica Narodno-strokovne zveze priredi dne 17. julija t. l. ob petih popoldne v restavracijski dvorani predavanje o spolnih boleznih. Predava tov. dr. Franjo Benedičič. To predavanje je za ženske, ob sedmih zvečer pa se vrši ravno isto predavanje za moške. Predavanje spremljajo filmske slike, ki jih dá na razpolago državni higijenski zavod. Dne 18. septembra priredi podružnica filmsko predavanje o higijeni hiše in okolice; dne 20. novembra pa o pegastem legarju. V decembru bo pa predavanje o kaki lepi pokrajini.

POLJČANE. Dne 14. t. m. ob sedmih zvečer bo v gostilni Götz članski sestanek NSZ, na katerem bo govoril okrožni tajnik tov. Tumpej. Pridite vsi in točno!

MEŽIŠKA DOLINA. Na praznik sv. Rešnjega telesa dne 16. t. m. bodo priredile naše podružnice članske sestanke, in sicer dopoldne ob desetih v Črni v gostilni Krautberger, ob eni popoldne v Mežici pri Stoparju in ob petih popoldne v gostilni Ahac v Prevaljah. Na sestankih bo poročal okrožni tajnik tov. Tumpej iz Maribora. Vabimo vse naše člane iz vseh krajev, da se teh važnih sestankov sigurno in točno udeležijo.

PTUJ. Tukajšnja podružnica NSZ bo priredila v nedeljo dne 19. t. m. ob desetih dopoldne v društvenem domu svoj članski sestanek, na katerem bo poročal zastopnik centrale iz Ljubljane. Vabimo vse tovariše in tovarišice k mnogobrojni udeležbi.

SLADKI VRH. V nedeljo 26. t. m. se bo vršil pri nas članski sestanek, na katerem bo poročal okrožni tajnik tov. Tumpej iz Maribora. Sestanek za vse članstvo obvezen.

RUŠE. V nedeljo 12. t. m. ob enajstih dopoldne se bo vršil v gostilni Šmidhofer obvezen članski sestanek podružnice NSZ. Poročal bo okrožni tajnik tov. Tumpej iz Maribora. Pridite vsi in točno!

Zagorje. Podružnica Narodno-strokovne zveze je imela v nedeljo 5. junija svoj članski sestanek, ki je sicer dobro uspel, vendar ni bila udeležba zadovoljiva. Tovariš tajnik je poročal o društvenem delovanju in organizatornem delu, obenem je ostro kritiziral malomarnost nekaterih članov, ki se ne udeležujejo dela v podružnici aktivno. Danes vladajo pri nas zelo mizerne razmere, ker vlada tu mogočna TPD. Prav nič dobrega se ne obeta našemu delavstvu, ako bo čakalo rešitve od zgoraj, samo pa se ne bo pobrigalo, da zaščiti vsaj teh malo pravice, ki jih še ima. Na sestanku se je o teh naših mizernih razmerah zelo veliko govorilo in se je napravil tudi načrt za bodoče delo. Sklenilo se je, da se vrši prihodnji sestanek zvezan s predavanjem v nedeljo 19. junija ob pol 8. uri zjutraj v Sokolskem domu. Opozorjamo vse člane na ta zelo važen sestanek, ki je strogo obvezen za vse članstvo. Udeležite se torej sestanka polnoštevilno in točno. Pokažite, da ste vsaj v teh težkih trenutkih zreli možje, ki se odzovejo vsakemu klicu. Stojmo na straži in branimo svoje interese.

Sandale

ter lahke čevlje vseh vrst za gospode in dame priporoča priznana najboljša trgovina s čevlji

„DOKO“ Ivan Čarman
Prešernova ulica štev. 9, dvorišče.

Tedenske vesti.

* **Spomenik vojvodi Sindjeliću v Nišu.** Dne 1. t. m. je bil v Nišu z velikimi svečanostmi odkrit spomenik vojvodi Stepanu Sindjeliću, ki je padel junaške smrti v bitki s Turki leta 1809. na grebenu Čegar pri Nišu. Svečanosti se je udeležilo nad 10.000 ljudi iz Niša in okolice ter več polkov naše vojske. Prisostvoval je slovesnosti tudi kralj Aleksander. Vlado sta zastopala ministrski predsednik Vukičević in minister vojske in mornarice general Hadžić, narodno skupščino pa predsednik Trifković z mnogimi poslanci.

* **Stoletna žena.** Dne 1. t. m. je praznovala na Savi pri Litiji gospa Elizabeta Vilkočeva, rojena Ažmanova, svoj stoti rojstni dan, kar je za današnje čase res izreden dogodek. Rojena je bila v Kamni gorici ter je že 60 let vdova po krojaču, ki je umrl za jetiko. Jubilatka kaj rada pripoveduje dogodke iz davnih let, ko je še živel škof Slomšek. Naš stari pisatelj Blaž Potočnik je bil njen stric. Sama pripoveduje, da v svojem življenju ni bila nikdar prijateljica alkohola ter da je živela mirno življenje. Gospe, ki je še prav čvrsta, bodi naklonjenih še celo vrsto let!

* **Razveljavljena obsodba urednika.** Nedavno je bil obsojen pred ljubljanskim deželnim sodiščem na mesec dni zopora ter 10.000 dinarjev denarne kazni urednik «Jutra» dr. Josip Birsa zaradi članka v «Slovenskem Narodu» pod naslovom «Intrige jugoslovenskih škofov», v katerem je z ostro kritiko iznešen očitak, češ, da so naši škofje najodločnejši nasprotniki uvedbe glagolice, da je eden škofov protestiral zoper naš državni grb in zoper državno zastavo na zavodu sv. Jeronima v Rimu itd., katere trditve je doktor Birsa skušal dokazati. Na ničnostno pritožbo obsojenega urednika je sedaj stol sedmoroce v Zagrebu sodbo razveljavil, ker nista bili na glavni razpravi osebno zaslišani dve priči. Ljubljanski škofovski proces pride torej v ponovno razpravo in razsodbo.

* **Telefonski promet z avstrijsko Koroško** otvorjen. S 1. t. m. se je otvoril telefonski promet med Jugoslavijo in avstrijsko Koroško, kateremu se je koroška deželna vlada iz političnih razlogov doslej vedno upirala. Možnost telefonskega razgovora s Koroško pozdravljajo zlasti naši gospodarski krogi.

* **Desetletnica zarote v Boki Kotorski.** Organizirani češkoslovaški mornarji revolucionarji, ki so se v dobi svetovne vojne udeležili zarote v Boki Kotorski, bodo prihodnje leto na svečan način proslavili desetletnico osvobodjenja. Pri tej priliki bodo obiskali vse kraje, kjer so bili sproženi prvi strelji proti avstrijskemu vojnemu brodogradu.

* **Sodne počitnice.** Na Vidov dan 28. t. m. se bodo za vsa sodišča v državi pričele sodne počitnice, ki bodo trajale do 14. avgusta t. l.

* **Srebrno poroko** sta slavila v ožjem rodbinskem krogu g. Leopold Blaznik, pismonoša, in Antonija Blaznikova, rojena Polajnarjeva. Še na mnoga leta!

* **Za obiskovalce VII. Ljubljanskega velesejma,** ki se bo vršil od 2. do 11. julija t. l., veljajo v naši državi železniške ugodnosti, to je 50odstotni popust na vseh vlakih razen S O E: za odhod v Ljubljano na velesejem od 28. junija do 11. julija, za povratek od 2. do 15. julija. Prvotno je bilo dovoljeno za potovanje v Ljubljano od 28. junija do 8. julija in za povratek od 4. do 15. julija, kar pa je prometno ministrstvo v korist posetnikov spremenilo. Ta ugodnost se more izrabiti na podlagi sejmske legitimacije, ki stane 30 Din in katere prodajajo vsi večji denarni zavodi, trgovske korporacije in Putnik (v Ljubljani ter Mariboru).

* **Izkopavanje cerkve iz četrtega stoletja.** V Grohotah na dalmatinskem otoku Šolti se vrše starinska izkopavanja. Že pred leti so na pokop-

pališču v Šolti bili izkopani razni predmeti iz starodavne dobe. Sedaj so odkrili temelje in zidovje starokrščanske cerkve, ki je bila zgrajena v četrtem stoletju.

Ali veste, kje ste solidno postreženi? Velika izbira moškega sukna in razne vrste manufakturnega blaga pri Franc Pavlin, Gradišče št. 3.

* **Trboveljske novice.** Trboveljska premogokopna družba je naznanila, da se bo vsak teden po dvakrat praznovalo. Odlok je vplival porazno na delavstvo in na pridobitne kroge. Če namreč vpoštevamo, da znašajo dolgovi rudarja trikrat toliko, kolikor zneso njegova trimesečna plača, kar je minimalno računano, dobimo vsoto 15 milijonov dinarjev. Že sedaj so plače pod eksistenčnim minimumom. Torej, kako vračati dolgove? — V Trbovljah bo poslala krajevna bratovska skladišnica omejeno število rudarjev na svoje stroške na zdravljenje v kopalnišča in zdravilišča. Kdor reflektira na zdravljenje, naj pošlje do 15. t. m. prošnjo, opremljeno z zdravniškimi izpričevalom, na navedeni naslov. — Oddelki finančne kontrole, podrejeni finančni kontroli v Laškem, so po razpustu tega finančnega oblastva podrejeni s 1. t. m. finančni kontroli v Celju, o čemer se obvešča prizadeto občinstvo. — Nad Cestnikom proti Kleku si bo začel zidati stanovanjsko hišo rudar Dominik Kurnik. — Cementna tovarna v Trbovljah bo začela v kratkem z rednim obratovanjem.

* **Ponoven potres v Beogradu.** V noči od 31. maja na 1. t. m. so čutili baš ob polnoči v Beogradu in okolici zopet močen potresni sunek, ki mu je nekaj minut kasneje sledil še drug sunek. Kakor poročajo iz notranjosti Srbije, so čutili potres tudi v vseh drugih krajih, ki so bili prizadeti po nedavnem mnogo močnejšem potresu. Prebivalstva se je polotila panika in vse je zbežalo na prosto. Ko pa se sunki niso več ponavljali, so se ljudje počasi vrnili v domove. Škode potres ni naredil. — Tudi v Splitu so čutili te dni lažji potresni sunek.

* **Nenadna smrt na potovanju.** Brata Rudolf in Edmund Klimesch, prvi obratovodja v kranjski tovarni «Vulkan» in drugi bančni uradnik, sta se pripeljala z dunajskim brzovlakom iz Češkoslovaške. V Zidanem mostu sta čakala na ljubljanski vlak in sta porabila odmor za kopanje v mrzli Savi. Kopala sta se tik kolodvora. Nenadoma je Rudolfu postalo v vodi slabo. Bil je v zadnjem trenutku rešen in zavlečen na breg, kjer pa je obležal mrtev, zadet od kapi. Drugega brata, ki je gledal prizor in se pri tem močno prestrašil, pa so pograbili valovi in ga odtirali s seboj. Njegovega trupla še niso našli.

* **Utonil zaradi krča.** V Savi pri Zagrebu se je kopal natakar Milan Vrtačnik, Slovenec iz Blance pri Sevnici. V vodi je naenkrat začel klicati na pomoč in izginil v valovih. Pomoč je prišla prepozno in so Vrtačnika mrtvega potegnili iz vode. Sodi se, da ga je prijel krč.

* **Avtomobilska smrtna nesreča.** V četrtek dopoldne se je odpeljal Ivan Podbregar, lesni trgovec iz Moravč, s svojim motornim kolesom proti Ljubljani po trgovinskih opravkih. Ko je vozil proti Prevojam, je prevozil na cesti ležeče bukovo poleno, ki se je zaradi hitre vožnje zapletlo v kolo vozila in povzročilo, da je vozač zamajal z volanom in zavozil v stran, kjer se je zaletel v ob cesti rastoče drevo s tako silo, da je obležal mrtev. Nesrečnik, ki je bil v okolici zelo priljubljen, zapušča majhno dete in mlado ženo.

* **Splavarjev samomor.** Pri Zmavčevi žagi v Gornjem gradu so potegnili izpod jeza truplo Jožefa Menčka, samskega splavarja, ki je šel prostovoljno v smrt, ker se mu je baje zmešalo.

* **Nepreviden voznik.** Hlapec posestnika Boriška iz Toplice je na mostu pri rudniski separa-

ciji v Zagorju povozil triletno hčerko rudarja Šinkovca. Otrok je težko poškodovan.

* **Požar, najbrže zaneten od otrok.** V Apačah pri Ptujju je upepelil požar poslopja Ane Čehove. Škoda se ceni na 15.000 Din. Ob nastanku ognja sta se nahajala v sobi dva sinova posestnice, osemletni in triletni, medtem ko je bila Ana Čehova v približno 600 korakov oddaljenem gozdiču. Otroke so sosodje rešili. Obstoja sum, da so najbrže zanetili ogenj otroci.

* **Roparski napad na brzovlak Gjevgljelijah Beograd.** Na progi Gjevgljelijah-Niš je bil izvršen v bližini postaje Pčinje bombni atentat na brzovlak. Bomba, na katero je naletel brzovlak, je s silnim pokom eksplodirala. Ker se je vlak nahajal že pred vhodom v predor, je vozil z zmanjšano hitrostjo, zaradi česar je strojevodja mogel vlak takoj ustaviti in je bil le stroj težko poškodovan. Tudi tir je bil v dolžini nekoliko metrov razbit. Vlak se je moral vrniti na postajo Pčinje. Storitve doslej še niso mogli izslediti, vendar je gotovo, da je bil nameravan roparski napad.

Dopisi.

ZAGORJE OB SAVI. V nedeljo 26. t. m. gremo pri nas zopet na volitve. Volili bomo zopet novo občinsko upravo. Za te volitve so vložene naslednje liste: 1.) Narodna delavska lista. 2.) Narodna gospodarska lista. 3.) Socialistična stranka Jugoslavije. 4.) Združena delavska kmetijska lista. 5.) Kmetijska obrtna zveza. 6.) Delavska zveza. Narodno zavedno delavstvo prav dobro ve, v katero skrinjico bo oddalo svojo kroglico in je zato vsako slepomišljenje z najrazličnejšimi firmami odveč. To moramo povedati vsem ostalim rudarjem, ki se še niso odločili, kako bodo 26. junija volili. Delavstvo naj se zaveda, da bodo edino le poštene in trezni delavci kaj napravili za njega in naj voli zato le zastopnike one liste, ki daje zato največ garancije. Delavstvo naj se zaveda, da se bo dalo v občini marsikaj koristnega napraviti, ako bodo tankaj vladali ljudje socialnega čuta in dobri gospodarji, ne pa partijski ljudje. Socialistična stranka Jugoslavije doslej ni pokazala nobenega resnega dela za nas in ji zato tudi ne smemo več verjeti. Komunisti so nas pripeljali v gotovo nesrečo, iz katere ni izhoda in tem ljudem tudi ne bomo več slepo verjeli. Prav tako ne smemo verjeti več SLS, čeravno se skriva pod lepimi firmami v zadnjih dveh skrinjicah. V zadnji dve skrinjici naj ne pade ne ena kroglica, ker so te za delavstvo popolnoma izgubljene. 26. junija pojdemo vsi kot en mož na volišče in oddajmo svoj glas edino le v 1. skrinjico, v skrinjico Narodnega delavstva. Tovariši, rudarji, vsi na volišče, vsi v 1. skrinjico!

Izvrševalni odbor in podružnica NSZ v Zagorju sporočata članstvu tužno vest, da je član, tovariš

Ivan Taufer
strojnik

nenadoma preminul.

Pokojnika ohranimo v častnem spominu.

Pogovor o tem in onem.

Nov ameriški letalec preko morja.

V 43 urah iz New Yorka do blizu Berlina.

Lindbergh ni ostal dolgo časa nepremagljiv zmagalec zraka. Že mu je sledil drugi, tudi Američan, ki je preletel celo daljšo progo kakor Lindbergh. V soboto po našem času opoldne se je dvignil ameriški letalec Chamberlin na svojem aeroplanu «Mis Columbia» na newyorškem letališču, da kot drugi preleti Atlantsko morje in po možnosti daljšo progo od Lindberghove. Izjavil je, da bo letel na Berlin. Spremljal ga je samo predsednik velike Ameriške zračne družbe Lewine, ki mu je tudi dal na razpolago denarna sredstva za polet. Ta se je odločil šele v zadnjem hipu in je skočil v aeroplan tik pred odhodom brez klobuka in v navadni obleki.

Chamberlin je vzel isto pot, po kateri je letel pred njim Lindbergh, srečno premagal nevarnosti Atlantskega morja in prispel v Evropo, kjer so ga okrog polnoči opazili nad Irsko.

Ne da bi se kje ustavil, je letel nad Anglijo, Belgijo in severno Francijo in prišel na binkoštni ponedeljek okrog 5. zjutraj do Dortmund (Nemčija). Tam je očitno zgrešil pot. Zato se je spustil prav nizko, tako da so ga ljudje na letališču lahko razumeli, ko jih je spraševal: «Kje je Berlin?» Pokazali so mu smer, nakar se je, ne da bi pristal, zopet dvignil in kmalu izginil proti vzhodu.

Iz Dortmund so telefonično obvestili Berlin, kamor bi moral drzni letalec dospeti med 7. in 8. uro. Kljub zgodnjemu jutru se je vest bliskovito razširila po Berlinu in na letališču se je zbralo okrog 30.000 ljudi, ki so nestrpnost pričakovali, kdaj se prikaže Chamberlin, a letalca ni bilo od nikoder. Že so se bali, da se je ponesrečil, drugi pa so se hudovali, da je letel kar preko Berlina, kar je naenkrat prišlo poročilo, da je moral pristati kakih 100 km od Berlina.

Šele popoldne so se zvedele podrobnosti. Kmalu za Dortmundom mu je po 43urnem poletu zmanjkalo bencina, da je moral pristati v kraju Helfta. Nalil je tam novo zalogo bencina in se takoj zopet dvignil, ne da bi ljudje vedeli, s kom so imeli opravka. Bencin pa je bil slabše vrste in motor ni deloval več brezhibno. Zato se je moral v bližini mesta Kottbus znova spustiti na tla. Naletel pa je na močvirnato zemljo. Aeroplan se je pogreznil in s zaril s sprednjim delom v zemljo, pri čemer se mu je zlomil propeler.

Ko so v Berlinu zvedeli za nesrečo, sta pohitela na pomoč dva aeroplana, vendar pa Chamberlinovega aparata ni bilo mogoče toliko popraviti, da bi lahko z njim nadaljeval pot. V Berlin je prispel Chamberlin šele v torek.

Chamberlin je star 33 let. Zaslovel je pred meseci s tem, da je ostal nepretrgoma v zraku 51 ur in tako potolkel vse svetovne rekorde. Na sedanjem poletu je bil v zraku 42 ur in prevozil v tem času blizu 7000 km. Premagal je Lindbergha tako glede časa kakor glede razdalje.

Nagrada za polet okrog sveta.

Ves svet govori danes o drznem poletu ameriškega letalca Lindbergha, ki je v 33 urah preletel s svojim letalom Atlantsko morje. Toda to junaštvo Američanom še ne zadostuje. Kmalu po uspelem Lindberghovem poletu so se sestali zastopniki glavnih ameriških tvornic letal in zračno-prometnih družb ter sklenili razpisati nagrado 200.000 dolarjev, kar znaša po naši vrednosti preko 12 milijonov dinarjev, za onega, ki bi poletel z aeroplanom okrog sveta in spotoma pristal le enkrat. Pot naj bi vodila iz New Yorka preko Anglije, Nemčije, Rusije, Japonske in Tihega morja

nazaj v Zedinjene države, kjer bi končala zopet v New Yorku. Dolga bi bila ta pot okrog 30.000 kilometrov in vojni čas bi trajal 120 do 150 ur. Vmesni pristanek bi bil v Sibiriji v kraju, ki bi si ga izbral letalec sam.

Američani so prepričani, da se bo še letos več tekmovalcev odpravilo na to dolgo in nevarno pot. Letalec, ki se je bo lotil, bo moral ostati v zraku dvakrat po najmanj 60 do 70 ur in bo moral natovoriti bencina dvakrat toliko, kakor ga je imel Lindbergh pri svojem prekomorskem poletu.

Ako si predočimo silen razvoj moderne tehnike in zlasti zrakoplovstva v zadnjih desetletjih, si lahko predstavljamo, da se bo morda tudi našel letalec, ki bo preletel to dolgo pot.

Komaj 16 let je tega, kar je bil ves svet enako oduševljen kakor zdaj ob Lindberghovem poletu. Znani prvoborniki zrakoplovstva Bleriot je takrat preletel kanal La Manche med Francijo in Anglijo ter izvršil delo, ki se je zdelo vsem nemogoče. In ta pot je dolga komaj 50 km, ki jih danes vsak aeroplan obvlada v 20 do 25 minutah ali še prej. Danes je polet preko La Manche že nekaj vsakdanjega. Če bo zrakoplovstvo tako napredovalo, bodo čez kakih 50 let že razpisane nagrade za polet na Mars.

★

× **Pred zdravnikom se je zadušil.** Blizu Linea si je dal sedemletni deček pri zobozdravniku izdreti bolni zob. Ko so klešče že opravile svoj posel, se je dečko od bolečine stresel ter pri tem požrl izdrti zob, ki pa mu je ostal v grlu. Niti

prisotni zdravnik ni mogel pomagati siromaku, ki se je vpricho njega zadušil.

× **Na svetu je prostora le za 8000 milijonov ljudi.** V Ameriko je nedavno prispel berlinski vseučiliški profesor dr. Penck, ki je izjavil, da je na svetu prostora le za 8000 milijonov ljudi. Več oseb se na svetu ne more preživeti. Ako se bo človeštvo na enak način množilo, kakor se množi sedaj, bo tekom 300 let to število doseženo. Za toliko oseb bo dovolj prostora, ne da bi ljudje trpeli pomanjkanje, toda tekom 200 let bo že treba začeti misliti na to, kako zmanjšati število prebivalstva, da ga ne bo več na svetu, kakor ga more zemlja prehraniti.

× **Največje poslopje na svetu.** V znanem ameriškem mestu Detroitu so nedavno dogradili 283 metrov visok nebotačnik, ki ima 85 nadstropij. To je sedaj najvišja zgradba na svetu. No, v tako zgradbo bi lahko spravili na primer ves naš Kamnik.

× **Mrlič v špirtu.** V Travniku je pred mesecem v bolnici umrl Ivan Vil, ki je dalje časa bolehal. Krsto so pokopali z vsemi cerkvenimi obredi. Te dni pa so nekatere ženske čistile klet v bolnici in naenkrat začutile strašanski smrad. Poklicale so prednico usmiljenk in nato skupno odprle sod, iz katerega je prihajal smrad. Na velikansko presenečenje so v špirtu našle mrtvo truplo Ivana Vila. Po dosednji preiskavi je dognano, da je zdravnik posadil mrtveca v sod s špiritom baje v znanstvene svrhe, a krsto je dal napolniti s kamenjem in treskami. Duhovnik je seveda v najboljšem prepričanju, da se v krsti nahaja mrlič, opravil pogreb. Dogodek je v vsem Travniku, zlasti pa med katoličani povzročil veliko ogorčenje.

Sledeče srečke, kupljene pri Zadružni hranilnici r. z. z o. z. v Ljubljani, sv. Petra cesta 19, so bile izžrebane:

Dne 28. maja:

Po 2000 Din so zadele srečke št. 79.051, 20.838, 78.322.

Po 500 Din so zadele številke:

14.123,	5.738,	5.746,	5.716,	15.472,	15.487,	18.121,	30.967,	30.920,	40.522,	40.532,	40.558,	53.463,
53.474,	53.446,	53.492,	53.455,	53.453,	53.476,	66.670,	66.671,	66.608,	79.006,	79.077,	91.767,	91.724,
91.740,	91.716,	91.762,	91.726,	115.645,	115.656,	115.677,	9.766,	9.782,	9.772,	9.785,	11.540,	11.566,
23.438,	23.454,	23.500,	34.117,	47.701,	59.301,	59.311,	71.876,	71.827,	83.284,	86.314,	86.392,	96.922,
111.117,	111.189,	111.199,	111.137,	111.171,	120.192,	120.188,	909,	78.193,	78.173,	78.197,	78.190,	116.265,
116.260,	116.262,	9.176,	48.654,	48.657,	70.492,	70.456,	70.489,	70.482,	95.825,	95.879,	95.864,	111.730,
111.708,	111.722,	111.767,	111.873,	111.893,	111.900,	121.545,	121.531,	121.587,	121.501,	121.680,	34.768,	34.766,
61.078,	98.269,	122.811,	15.354,									

Dne 30. maja:

Po 2000 Din so zadele srečke št. 18.147, 20.859, 59.353, 9.159 in 48.637.

Po 500 Din so zadele številke:

14.118,	14.144,	14.132,	76.703,	100.724,	100.715,	5.765,	5.724,	5.790,	5.732,	5.800,	15.460,	15.421,
18.193,	18.155,	18.177,	30.959,	30.950,	53.425,	53.426,	79.071,	79.065,	79.011,	91.791,	115.606,	115.692,
9.737,	11.545,	11.577,	11.580,	11.542,	20.839,	20.882,	20.812,	23.407,	23.403,	34.128,	34.144,	34.191,
59.362,	59.364,	59.359,	71.838,	71.858,	71.849,	71.862,	83.205,	86.303,	96.999,	96.903,	96.959,	96.913,
96.979,	96.967,	111.145,	111.156,	111.196,	120.194,	15.116,	78.151,	116.284,	9.101,	9.151,	70.434,	70.490,
95.877,	95.801,	95.890,	111.789,	121.565,	121.593,	121.642,	121.677,	121.628,	71.849,	72.494,	72.422,	83.897,
99.334,	120.665,	121.565,	122.816,	29.927,	41.827,	78.304,	92.080,					

Izplačevanje dobitkov od 15. junija do 28. septembra t. l.

ZADRUŽNA HRANILNICA, r. z. z o. z. NA SV. PETRA CESTI 19.
Prva in največja razpošiljalnica srečk v Sloveniji.

★ LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA ★

Delniška glavnic Din 50.000.000 —	Centrala: LJUBLJANA, Dunajska c.	Brzojavni naslov: Banka Ljubljana
Rezervni zaklad ca. Din 10.000.000 —	PODRUŽNICE: Brežice Kranj Novo mesto Slovenj- Celje Logatec Prevalje gradec Črnomelj Maribor Ptuj Split Gorica Metković Rakek Trst Novi Sad Sarajevo	Telefon številka: 26, 413, 502, 503, 504

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

«Sedaj nisem več ženska, sem samo tovarišica zagonetnega moža, tako kot vsi drugi tukaj v hiši in na čudodelni ladji. Zvesto in vdano hočem služiti strašnemu možu in si pridobiti njegovo zadovoljnost.»

«To hočemo vsi. Toda vi hočete še več, gospodična Burke, to čitam v vaših očeh!»

«Molčite!» vzklikne zdaj deklica skoro jezno. «To ni res!»

Vendar si Dan iz tega nič ne stori.

«Saj je prav lahko mogoče, da se vi sami tega niti ne zavedate, gospodična Burke, toda jaz to prav dobro vidim. Še enkrat vas svarim: Ljubezen moža s krinko pomeni smrt.»

Dan deklico vljudno pozdravi, potem pa hitrih korakov odide, kot da se boji, da bi ga mogla še enkrat poklicati nazaj. Toda Maggija se niti ne ozre za njim. Mirno odide v kuhinjo, kjer se potem razgovarja s svojo staro sorodnico, ki je sedaj vodila gospodinjstvo v skrivnostni hiši. Nato odide v svojo sobo. Komaj pa zapre vrata za seboj, že bruhne tako dolgo zadrževana strast z vso silo na dan.

«Ljubim ga,» šepeta Maggija, «da, svojo srčno kri bi preljila zanj, z neizrekljivim veseljem bi umrla zanj. Da, Dan ima prav, njegova ljubezen mora imeti za posledico pogubo, toda kako blaženost mora tudi nuditi! Deklica, ki jo je nekoč ljubil, je bila srečna, zavidanja vredna, da je imela takega moža za svojega zaročenca. In jaz? Ali me bodo njegove roke tudi objele, stisnile k sebi? Kdo vé? Prihodnost skriva še vse v svojih nedrih. Toda, ipak mislim z osrečujočim občutkom na to možnost, na to srečo, ki je ni mogoče z nobeno besedo izraziti. Zanj živeti, zanj umreti, to je cilj mojega življenja. Oh, kako vroče ga ljubim!»

Pogodba vas veže.

«Kot rečeno, gospa Miller, danes zvečer ne nastopi na odru lepa Maud, danes mora postati moja ljubica. Ob sedmih zvečer pridem v vinsko sobo.»

«Hm, hm,» meni gospa ravnateljica nekam dvomljivo, «dragi Alfred, prav za prav je pa vaša zahteva vendarle preuranjena, ali ne mislite tudi vi tako?»

«Oh, prazne besede, gospa Miller, vi ste le nekoliko ljubosumni. Mala bo danes moja in s tem basta. Uporabite le svoj že toli preizkušeni dan zgovornosti, vse ostalo bo potem prava malenkost.»

V raznih spletkah preizkušena dama se zadovoljno smehlja.

«No, dobro, kakor želite, dragi Alfred. Saj veste, da vam ne morem ničesar odreči. Čez dobre pol ure je deklica tukaj, potem ji hočem s primernimi uvodnimi besedami razodeti in raztolmačiti vaše želje. Ali vam bo tako prav?»

«Izvrstno, gospa Miller. In če zopet kdaj potrebujete denar —»

Izraz njenega obraza se takoj izpremeni.

«Oh, ljubi Bog, da,» prične tarnati z obupan glasom, «že zopet sem zlezla globoko v dolgove, kak majhen ček bi mi zelo prav prišel. Saj veste, dragi Alfred, — — —»

«že dobro, že dobro,» jo prekine pustolovec nestrpnostno. «Če boste danes vse dobro izvedli, no, potem dobite jutri zjutraj zaželjeno nakazilo.»

Gospa ravnateljica se zadovoljno smehlja.

«Bodite brez skrbi, vse bom storila, kar je v mojih močeh, jamčim vam za siguren uspeh. Sedaj pa odidite za nekaj časa v mojo zasebno sobo, čim bom z deklico tako daleč, vas takoj pokličem.»

Pustolovec zaupno prikima svoji prijateljici ter odide iz sobe, gospa Miller pa se poda v prostor za garderobo ter tamkaj mirno čaka na prihod mlade Maud. Kot običajno pride deklica prva, njene tovarišice so vedno prihajale z večjo ali manjšo zamudo. Maud takoj odide v sobo za preoblačenje in se v kaj kratkem času pojavi v zapeljivo lepem oblačilu med vrati, hoteč oditi na oder v dvorani.

«Oh, gospodična Hopkins,» jo nenadoma pokliče ravnateljica, «prosim za par besed, imam vam nekaj povedati, prosim, stopite semkaj v sobo.»

Maud se odzove njenemu povabilu. Tesnobno stiska roko na prsi. Že ves dan jo je navdajal občutek bojazni, ki si ga ni mogla tolmačiti.

Ravnateljica odpre vrata.

«Prosim, stopite notri,» pozove deklico, ki v svoje veliko začudenje zapazi, da jo ravnateljica vabi v vinsko sobo, o kateri je pač že slišala od svojih tovarišic, sama pa še nikdar ni bila v njej.

Na mizi je stala srebrna posoda za led, napolnjena s šampanjskimi steklenicami, na mizici v kotu pa so stale razne posode z najlepšim sadjem.

Gospa Miller se ugeda na divan ter pomigne Maudi, da naj prisede. Deklici je vedno bolj tesno pri srcu. Kaj naj le to pomeni?

«Gospodična Hopkins, poklicala sem vas semkaj, ker se imam danes s svojimi nastavljenkami pogovoriti o prav važnih zadevah. Ker ste vi prišli prvi, je docela naravno, da najprej govorim z vami.»

Maud se oddahne.

«Le pomislite, gospodična,» nadaljuje ravnateljica z veliko vnemo, «danes zjutraj dobim račun za vsa v zadnjem mesecu nabavljena oblačila za svoje pevke. S prav začudenimi občutki sem sprejela račun, ker tega niti malo nisem pričakovala. Toda nič ne pomaga, račun moram že jutri poravnati.»

Deklica začudeno štrli v ravnateljico. Kaj pa naj to zopet pomeni? Čemu se ravnateljica razgovarja o tem z njo? To je vendar zelo čudno!

Toda ravnateljica dozdevno njenih začudenih pogledov niti ne opazi. Mirno izvleče listek ter ga odda Maudi.

«Prosim, čitajte!» reče prijazno. «Ali je to pravilno?»

Maud čita z naraščajočim začudenjem:

R a č u n.

1 roza obleka s klobukom in trikotažo	150 mark
1 svetlomodra obleka s klobukom in trikotažo	170 mark
1 obleka iz temnega atlasa s klobukom in trikotažo	210 mark
1 svilenooranžna obleka s klobukom in trikotažo	340 mark
Skupaj	870 mark

«Kajne, vi imate štiri obleke?»

Maud pritrdi rekoč:

«To je pravilno, ampak . . .»

Ravnateljica se zadovoljno nasloni v naslanjač.

«To je del, ki odpade na vas in ki mi ga imate plačati, gospodična,» reče mirno.

Maud je uverjena, da ni prav razumela.

«Jaz — jaz — naj — 870 mark — —» spravi jec-ljaje iz sebe do smrti prestrašena deklica.

«Seveda, moja draga,» odvrne ravnateljica z naravnost očarujočo ljubeznivostjo. «Saj stoji to vendar v pismenem dogovoru: oblačila plačajo nastavljenke.»

(Dalje prihodnjič.)

Zabavni kotiček.

Jezen sinko.

Stric: «Od koga si prejel udarce, dečko? Od očeta?»

Dečko: «Ne, od njegove boljše polovice.»

Na kolodvoru.

Potnik: «Že četrto ure stojim pred okencem, a ne dobim voznega listka.»

Postajni uradnik: «Dragi prijatelj, jaz pa sem dim že deset let za tem okencem . . .»

Pomilujejo ga.

Matiya (na shodu): «Zakaj vsi tako buljijo v onega moža v prvi klopi?»

Martin: «Ker je njegova žena pravkar imela štiri ure dolg govor.»

Adamov raj.

Miha: «Kako dolgo je bil Adam v raju?»

Gašper: «Dokler se ni oženil . . .»

Pripravna obleka.

Znamenita gledališka igralka, ki je zahajala na ples z izredno izrezano obleko, je dobila po pošti, ko je imela taš večjo družbo pri sebi, lično škatlico z napisom «Pripravna obleka za Vas.»

Med splošno radovednostjo so škatlo odprli, a notri je ležalo samo — figovo pero.

Pobožna želja.

Pred sodnika so pripeljali razvpitega žepnega tatu, ki je po obsodbi prosil: «Odložite mi nastop kazni vsaj za pet tednov, ker takrat se bo otvoril v Ljubljani veliki sejem . . .»

Prav je imel.

Miha: «Ta nesramni Ožbovt mi je rekel osel.»

Gašper: «Kaj ga nisi potem takoj lopnil?»

Miha: «Ne!»

Gašper: «Potem je pa imel prav.»

Zaradi brezposelnosti.

Mlad potepuh se je ponudil staremu poglavarju vlomilcev, naj ga sprejme v družbo, a ta mu je odgovoril: «Obžalujem, splošna brezposelnost je tolika, da še mi nimamo kaj delati. Sprejemamo le še izučene umetne ključavničarje . . .»

Preklie.

Župnik je potoval na svojo novo župnijo. Ko je prišel do prve vasi, je vprašal pastirja na paši: «Kdo je v tej vasi najmočnejši?»

Pastir: «Naš vol!»

Župnik: «Za to te ne vprašam, temveč kdo stoji v vasi najtrdnije?»

Pastir: «Kovačevo nakovalo!»

Župnik: «Idi k zlodju, neumnež!»

Pastir: «Vi pa z Bogom, gospod!»

Med potom pa je postalo župniku žal ostre besede, vrnil se je in zaklical: «Ej, sinko, jaz vzamem svojo besedo nazaj!»

Pastir: «Jaz svojo tudi!»

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani

prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo

PREMOG,

domači in inozemski, za domačo kurjavo in industrijske svrhe

KOKS,

livarniški, plavžarski in plinski

KOVAŠKI

PREMOG

vseh vrst

BRIKETE.

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta št. 15/L